



ע"פ 5982/15 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 5982/15

לפני:
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט א' שהם

המעוררת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: פלוני

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי לנוער
בבאר שבע (כב' השופטת ג' שלו) בת"פ 61886-07-14
מיום 8.6.2015

תאריך הישיבה: ח' בתמוז התשע"ו (14.7.2016)

בשם המעוררת: עו"ד סיגל בלום

בשם המשיב: עו"ד שחר חצרוני

בשם שירות המבחן לנוער: גב' רקפת זיו

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

עמוד 1



בית המשפט המחוזי לנוער בבאר שבע (כב' השופטת ג' שלו) השית על המשיב עונש של 4.5 שנות מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו); מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין; ופיצוי למשפחת קורבן העבירה בסך של 100,000 ש"ח. לפינו ערעור המדינה על קולת העונש.

רקע והליכים קודמים

1. המשיב הורשע לפי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירה של הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ויחד עם שני קטינים אחרים (להלן: הנאשמים האחרים) הורשע בעבירה של קשירת קשר לעוון לפי סעיף 499(א)(2) לחוק העונשין; בעבירה של החזקת סכין לפי סעיף 186 לחוק העונשין; ובעבירה של שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין. כעולה מכתב האישום המתוקן, ביום 13.7.2014 בסמוך לשעה 00:30 יצאו המשיב, שהיה קטין בן כ-17 באותה העת, והנאשמים האחרים ממלון באילת שבו שהו ל"מסיבת נוער" שהתקיימה במועדון בעיר. בעת שהיו במועדון פרץ סכסוך בין המשיב והנאשמים האחרים לבין גורמים אחרים שבמסגרתו הכו האחרים את הנאשמים האחרים בפניהם. בשלב זה המשיב והנאשמים האחרים קשרו קשר לחזור אל המלון, להצטייד בסכינים ולחזור למועדון כדי לאיים על האחרים - וכך עשו. לאחר ששבו למועדון מצוידים בסכינים פרץ בשנית הסכסוך בין המשיב והנאשמים האחרים לבין אותם אחרים והחלו חילופי דברים. בשלב מסוים הכה קורבן העבירה (להלן: המנוח) את המשיב בפרצופו והמשיב והנאשמים האחרים החלו בריצה מהמקום בעוד שהמנוח ונערים נוספים רודפים אחריהם וביניהם אחיו של המנוח שהחזיק קרש בידיו. כשהתקרב המנוח למשיב הסתובב המשיב ודקר את המנוח בסכין שנשא עימו בפניו ובצווארו. לאחר מכן נמלט מהמקום, וזרק את הסכין שהייתה בידו. נהג מונית שנקלע לזירת האירוע והבחין במנוח לא העלה אותו למוניתו והמנוח פונה לבית החולים על ידי אמבולנס שהוזמן קודם לכן. המנוח נפטר מפצעיו האמורים בבית החולים ביום 17.7.2014.
2. בגין מעשים אלה הרשיע בית המשפט המחוזי לנוער בבאר שבע (כב' השופטת ג' שלו) את המשיב לפי הודאתו בעבירות שיוחסו לו כאמור. יוער כי גם הנאשמים האחרים הורשעו לפי הודאתם בעבירות המיוחסות להם. לצורך גזירת עונש המשיב הוגש לבית המשפט תסקיר מאת שירות המבחן לנוער. מהתסקיר עולה כי המשיב הוא בן למשפחה נורמטיבית; וכי הוריו תיארו קשר קרוב עם ילדיהם. עוד תואר כי מאבחון שבוצע במסגרת ההליך דנן עולה כי המשיב הוא בעל מוטיבציה גבוהה להצליח אך מתקשה לקבל מכשולים או כישלונות; וכי הוא מצוי בסיכון לפגיעה בעצמו ובאחרים עקב הרצון לנצח ולהצליח. לגבי תפקודו בכלא ציין שירות המבחן כי המשיב השתלב בפרויקט בגרויות ולקח חלק בקבוצות טיפוליות ובקבוצות פסיכו-חינוכיות. עוד הוסיף כי לגבי המשיב התקבלו שלושה דיווחים משמעתיים הקשורים בעבירות אלימות כלפי קטינים אחרים הנובעים להערכת גורמי הטיפול מהשפעה הדדית שלילית של המשיב ושל קטין אחר. צוין כי לאחר שהמשיב הבין שקשר זה עלול לגרום לכך שלא ייקח חלק בתכנית טיפולית, הוא ביקש לעבור לתא אחר ונשאר פעיל בתכנית. עוד צוין כי המשיב הודה בכל עובדות כתב האישום המתוקן בפני שירות המבחן אך ניכר כי הוא מתקשה לשוחח על כך לעומק. המשיב הביע חרטה, בושה ורגשות אשם בנוגע למעשיו ולדבריו הוא מנסה להיתרם מכל פעילות חינוכית או שיקומית המוצעת לו. עוד התרשם שירות המבחן כי רצון המשיב להשפיע לחיוב על עתידו הוא גורם המעודד אותו לתפקד באופן חיובי; וכי הוא מתקדם בהליך הטיפולי ומגלה תובנה למצבו ולבעיותיו. עם זאת, לאור חומרת העבירה ותוצאותיה וקיומם של גורמי סיכון בעניינו לא בא שירות המבחן בהמלצה על אודותיו.

3. בגזירת עונשו של המשיב עמד בית המשפט על כך שעל אף שתיקון 113 לחוק העונשין אינו חל בעניינם של קטינים, ניתן להתחשב בעקרונות ובשיקולים המנחים שבו, תוך התאמתם לענישת הקטין. עוד עמד בית המשפט על כך שהעבירה בוצעה תוך שימוש בסכין שבו הצטייד המשיב מבעוד מועד - על אף שהוסכם שלא הובא למטרת תקיפה - על



התוצאה החמורה, הקשה ביותר האפשרית, של מעשיו של המשיב; ועל התנהגותו לאחר האירוע עת נס מהמקום וניסה להשמיד ראיות. בית המשפט ציין כי תסקיר נפגעי עבירה שהוגש לעיונו לימד כי משפחת המנוח שרויה במצב טראומטי כמשפחה וכיחידים, כאשר אובדן המנוח ונסיבות האירוע שהסתיים במות המנוח פגעו בחיי בני המשפחה במישורים שונים. בצד אלה עמד בית המשפט על גילו של הקטין בעת ביצוע העבירות; על כך שהתקיפה לא הייתה מתוכננת; ועל כך שהמנוח נפטר מכשל רב מערכתי, מספר ימים לאחר האירוע. בית המשפט ציין כי קשת הענישה בנוגע לעבירת ההריגה היא רחבה וכי בנסיבות שקדמו לביצוע העבירה ובשים לב לחומרת ועוצמת התקיפה; להודאה וללקיחת האחריות ולגילו של המשיב, עניינו אינו מצוי ברף העליון של הענישה הנוהגת. נוכח כל אלה גזר בית המשפט את עונשו כמפורט ברישה הדברים.

טענות הצדדים

4. לטענת המדינה, שגה בית משפט קמא בגזירת עונש המשיב שאינו הולם את חומרת מעשיו ואת מידת אשמו. נטען כי העונש אינו מבטא את מדיניות הענישה הראויה בעבירות הריגה, אף בהתחשב בכך שעסקין במי שביצע את המעשים בהיותו קטין. עוד נטען כי בית המשפט לא נתן די משקל לכך שהמשיב דקר את המנוח פעמיים – דבר המלמד על אדישותו להתרחשות התוצאה הקטלנית; ולמעשיו לאחר האירוע עת נטש את המנוח ופעל להעלמת ראיות. המדינה מדגישה כי כעולה מן הפסיקה ישנה חשיבות לגזירת עונש מאסר משמעותי בעניין של עבירות שבוצעו באמצעות שימוש בנשק חם או קר, וכי חשיבות זו מקבלת משנה תוקף במקרה שבו הנזק הפוטנציאלי הרב של שימוש בנשק התממש בתוצאה כה טרגית. עוד מוסיפה המדינה כי המשיב והנאשמים האחרים הם שבחרו להסלים את האירוע בחזרם למועדון ובהצטיידותם בסכינים; וכי אין בעובדה שהמנוח ואחיו רדפו אחרי המשיב להצדיק את בחירת המשיב לבצע שימוש בסכין, וזאת במיוחד שעה שהמנוח היה נטול כלי נשק בידיו ולא נשקפה למשיב כל סכנת חיים ממנו. נוסף על כך נטען כי בית משפט קמא נתן משקל יתר בגזר דינו לגיל המשיב ולא ינטרס בשיקומו – שיש בהם חשיבות ברורה, אך אין להשתמש בהם כמגן למי שבחר להצטייד בסכין ולעשות בו שימוש.

5. בדיון שהתקיים לפנינו התנגד המשיב להחמרה בענישה, תוך שסמך את ידיו על גזר הדין של בית משפט קמא. הוטעם כי ערכאת הערעור נוטה שלא להתערב בעונש שהושת על נאשם וכי התערבות שכזו נעשית אך בגין סטייה חריגה ממתחם הענישה הראוי. עוד נטען כי המשיב הגיע ללא כוונת זדון לפגוע באחר אך מצא עצמו מותקף ואף במצב זה בחר לברוח ורק אז התרחשה התקיפה הקטלנית; וכי על אף שתוצאות הדקירה קטלניות, המעשה עצמו לא היה אכזרי בנסיבות האמורות. נטען כי נסיבות אלו, כמו גם גילו של המשיב, מצדיקים ענישה ברף שקבע בית משפט קמא. כמו כן טען המשיב כי לקח אחריות על מעשיו; כי חרטתו כנה; וכי בעניינו יש לתת בכורה לשיקול השיקום.

6. מתסקיר משלים שהוגש לעיונו עולה כי עם בגרותו עבר המשיב מכלא "אופק" לכלא "מעשיהו" להמשך הנשיאה בעונש המאסר; וכי מעת מעברו לכלא זה התנהגותו מתוארת ללא דופי. המשיב משתתף בפרויקט טיפולי הכולל קבוצה טיפולית ושיעורים עיוניים והדיווחים על אודות השתתפותו בתכנית חיוביים. שירות המבחן התרשם כי המשיב מבטא הבנה רבה לחומרת העבירה שביצע ולאחריות שלו בה כשהוא אינו מטיל את האחריות על מעורבים אחרים באירוע; וכי הוא מנצל את תקופת המאסר לעשייה חיובית ולהתבוננות עצמית באשר להתנהלותו בעת העבירה. על אף כל אלה לא ראה שירות המבחן להביע עמדה באשר לעונש שיושת על המשיב.

דיון והכרעה



7. לאחר בחינת טיעוני הערעור, האזנה לדברי הצדדים בדיון שלפנינו ועיון בתסקיר המשלים, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל באופן שעונש המאסר בפועל יעמוד על 6.5 שנים.

8. המשיב היה קטין בן כ-17 שנים וחודש בעת ביצוע המעשים. כידוע, על ענישת קטינים חל חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 ולא תיקון מספר 113 לחוק העונשין (סעיף 40טו(א) לחוק העונשין). עם זאת, קובע סעיף 40טו(ב) לחוק העונשין כי בית משפט "רשאי להתחשב בעקרונות ובשיקולים המנחים בענישה [...] תוך התאמתם לענישת הקטין, ככל שסבר שראוי לתת להם משקל בנסיבות המקרה". מטבעם של דברים – וכפי שצינתי בעבר – ככל שקטין קרוב לבגירות בעת ביצוע המעשים, כך משקלם של השיקולים הקבועים בחוק העונשין – ובעיקרם עיקרון ההלימה בין חומרת המעשה ומידת האשם לבין חומרת העונש – גובר (ע"פ 121/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (11.2.2016) (להלן: עניין פלוני); ע"פ 8144/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (10.3.2015); ע"פ 5571/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (30.12.2014)).

9. בענייננו סבורני כי בית משפט קמא לא נתן משקל מספיק לעקרון ההלימה ולמדיניות הענישה הראויה וכי יש להחמיר עם המשיב שלפנינו. זאת, על אף שלא בנקל תתערב ערכאת הערעור בעונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית בעניינו של קטין (עניין פלוני, פסקה 10; ע"פ 2988/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 6 (26.1.2015)). לא פעם חזר בית משפט זה על הפסול שבתופעה שזכתה לכינוי "תת-תרבות הסכין" שבמסגרתה "צעירים עושים שימוש בכלי משחית במסגרת תגרות אלימות ולשם פתרון סכסוכים" (עניין פלוני, פסקה 10 והפניות שם). אין כל ספק כי נדרשת הוקעה ברורה של תופעה זו במקרים שבהם לא נגרמה תוצאה קטלנית וזאת בשל פוטנציאל הנזק הטמון בנשיאת סכין ושימוש בו, והדבר נכון ביתר שאת שעה שמסתיים המקרה בתוצאה קטלנית. זאת, נוכח עקרון ההלימה כמו גם קיומו של אינטרס ציבורי מובהק בהרתעת היחיד ובהרתעת הרבים מפני שימוש באלימות ליישוב סכסוכים המנוגד ליסוד קיומה של חברה בריאה (וראו ע"פ 3863/09 מדינת ישראל נ' חסן, פסקה 21 (10.11.2009)).

10. בענייננו, הימצאות המשיב בזירת האירוע, והימצאותו של הסכין בידו, הן תולדה של מעשי המשיב עצמו שבחר לחזור לזירת הסכסוך ואף להביא עמו אמצעי להטלת מורא. אף אם כוונתו של המשיב לא הייתה ליזום סכסוך אליים אין בכך להקהות ממעשיו סופו של יום – שתי דקירות בפני וצוואר המנוח – ולבטח שאין בכך להקל על התוצאה הסופית, קטילתו של אדם. מעשים אלה ותוצאה זו מצדיקים ענישה חמורה והולמת.

11. עוד יוער כי דומה שהענישה הנוהגת במקרים דומים לעניינו של המשיב חמורה בהרבה משנגזר בהליך דנן (ראו: ע"פ 1565/14 פלוני נ' מדינת ישראל (25.2.2015) שבו נגזר עונש קטין כבן 16 ו-9 חודשים שהרג אחר שקודם לכן תקף את אביו החורג בדקירה אחת ל-7 שנות מאסר בפועל; ע"פ 6205/12 פלוני נ' מדינת ישראל (11.7.2013) שבו נדחה ערעור קטין שהרג עובר אורח באמצעות תער, על עונש מאסר של 8 שנים; ע"פ 671/12 פלוני נ' מדינת ישראל (13.2.2013) שבו נגזר עונש קטין קרוב לגיל בגירות שהרג אחר בדקירה אחת לאחר שהאחרון תקף אותו בידיו ל-10 שנות מאסר בפועל; ע"פ 3009/12 פלוני נ' מדינת ישראל (10.9.2012) שבו אושר עונש של 8 שנות מאסר של קטין בן כ-15.5 שהרג קטין אחר בדקירה לאחר שהאחרון הטיח אבן בפרצופו). מכל אלה ניתן ללמוד כי העונש שהושת על המשיב סוטה סטייה ניכרת מהענישה הראויה. בצד זאת, קיומם של שיקולים לקולה לא נעלם מעינינו. אכן, כעולה מן התסקיר המשלים המשיב מפגין הבנה ובגרות ביחס למעשיו בעבר, משתתף בהליכי שיקום משמעותיים בהווה, ולוקח אחריות על עתידו. נוכח כל אלה – ובהיותנו ערכאת ערעור – איננו רואים למצות דינו של המשיב אלא אך להחמיר בעונשו במידת מה.



סופו של דבר החלטנו לקבל את הערעור ולהעמיד את עונש המאסר בפועל שהושת על המשיב על 6.5 שנים. יתר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

ניתן היום, י"ח בתמוז התשע"ו (24.7.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט
